

SOSYOEKONOMİK DÜZEYİ DÜŞÜK BİR BÖLGEDE YAŞAYAN KADINLARIN GIDA GÜVENCESİZLİĞİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİ

THE EXPERIENCES OF WOMEN LIVING IN A LOW SOCIOECONOMIC LEVEL REGARDING FOOD INSECURITY

Gizem Deniz BULUCU BÜYÜKSOY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hemşirelik Bölümü

gizem.buyuksoy@ahievran.edu.tr

ORCID: [0000-0001-6841-8890](https://orcid.org/0000-0001-6841-8890)

ÖZ

Geliş Tarihi:

31.03.2023

Kabul Tarihi:

15.06.2023

Yayın Tarihi:

30.06.2023

Anahtar Kelimeler

Gıda Güvencesizliği
Kadın
Nitel Araştırma

Keywords

Food Insecurity
Woman
Qualitative Research

Bu araştırmanın amacı, sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınların gıda güvencesizliğine yönelik deneyimlerini incelemektir. Araştırma, fenomenolojik nitel tipte tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini dahil etme kriterlerini karşılayan, kartopu örneklem yöntemiyle belirlenen 11 kadın oluşturmıştır. Araştırmanın verileri; 12 Eylül-28 Aralık 2021 tarihleri arasında, tanıtıcı bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde katılımcıların ifadelerinden Yoksulluk ve Mücadele olmak üzere iki ana tema ve Yetersiz Gıda, Muhtaçlık, Çaresizlik ve Bölüşürme ve Özveri, Çocuk Oyalama, Akraba Desteği olmak üzere altı alt tema oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda; görüşülen kadınların gıda güvencesizliğini yokluk, muhtaçlık ve çaresizlik ile açıkladıkları ve gıda güvencesizliği ile mücadele etmenin yollarını aradıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; benzer örneklem gruplarında gıda güvencesizliğinin sonuçlarını ölçen ve değerlendiren nitel ya da nicel çalışmaların planlanması önerilir.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the experiences of women living in a low socioeconomic level regarding food insecurity. The research was designed in phenomenological qualitative type. The population of the research consists of women living in a region with a low socioeconomic level. The sample of the study consisted of 11 women who met the inclusion criteria and were determined by the snowball sampling method. The data was collected between 12 September and 28 December 2021, with an introductory information form and a semi-structured interview form. The data were analyzed by content analysis. Two main themes as Poverty and Struggle, and six sub-themes as Insufficient Food, Neediness, Desperation; Allocation and Unselfishness, Distract the Child, and Relative Support were formed. As a result of the study; women explained food insecurity with poverty, neediness and helplessness. Also it was determined that they sought ways to struggle with food insecurity. In line with these results; it is recommended to plan qualitative or quantitative studies that measure and evaluate the consequences of food insecurity in similar sample groups.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1274576>

Atf/Cite as: Büyüksoy, G. D. (2023). Sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınların gıda güvencesizliğine ilişkin görüşleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1166-1175.

Giriş

Sağlıklı yaşam için gerekli ve yeterli gıdaya erişememe durumu olarak tanımlanan gıda güvencesizliği; açlığın hafif bir biçimi olarak tarif edilmekte olup sağlıklı gıdaya erişim; toplumun sağlık düzeyini yakından etkilemektedir (Food and Agriculture Organization, UNICEF, & World Health Organization, 2017). Birleşmiş Milletler'e göre tüm dünyada her on kişiden biri açlıkla mücadele ederken her üç kişiden biri de düzenli olarak yeterli miktarda gıdaya erişmemektedir (United Nations, 2022). Gıda ve Tarım Örgütü'ne göre dünyada açlıktan etkilenen insan sayısının pandeminin ilk yılında yaklaşık 320 milyon kişi arttığı vurgulanmaktadır Pandemi ile birlikte dünya genelinde meydana gelen çatışmalar, iklim değişikliği ve derinleşen eşitsizliklerin gıda güvencesine zarar verdiği bildirilmiştir (Food and Agriculture Organization, 2023).

Gıda güvencesizliği, birey ve topluma ait birçok faktörden etkilenmektedir. Yapılan çalışmalarda yaş ve çalışma durumu ile çocuklu hanede yaşama, yoksulluk, düşük eğitim düzeyine sahip olma ve kadın olmanın gıda güvencesizliği açısından risk yarattığı bildirilmiştir (Diab-El-Harake ve ark., 2022; Grimaccia, & Naccarato, 2022). Kadınlar; besinleri satın alma, depolama, yemeye hazır hale getirme ve muhafaza etme konusunda üstlendikleri roller nedeniyle hanedeki en önemli gıda sağlayıcısı olarak tarif edilmektedir. Kadınların hanede üstlendikleri bu rol ve sorumluluklar nedeniyle onların herkesten sonra yemek yediği ya da herkesten daha az yediği, bu durumun porsiyonu küçültmesine, öğün atlamasına ya da bir günü hiçbir şey yemeden geçirmesine yol açtığı vurgulanmıştır (Care International, 2020). Yapılan bir çalışmada tüm dünyada kadınların erkeklere göre gıda güvencesizliğine daha yatkın olduğu, kadınların gıda güvencesizliği yaşama riskinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Broussard, 2019). Gıda güvencesizliği, kadın sağlığını fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden önemli derecede etkilemektedir. Yüksek gelirli ülkelerde yaşayan kadınlarda gıda güvencesizliğinin stres, kaygı ve depresyon ile ilişkili olduğu, obezite ve anemiyi artırdığı ve gebeler, anneler, evsizlik riski taşıyan kadınlar, mülteciler ve şiddete veya madde bağımlılığına maruz kalmış olanların daha fazla risk altında olduğu belirtilmiştir (Moradi ve ark., 2018; Morales & Berkowitz, 2016; Maynard ve ark., 2018).

Kadınların gıda güvencesizliğine ilişkin durumlarının; onların gıda üretimine ve hazırlanmasına sağladıkları katkı, toplumdaki çocuk doğurma ve bakıcılıkla ilgili rolleri ve ekonomik açıdan zayıf olmaları nedeniyle daha önemli olduğu ve dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Ivers & Cullen, 2011). Sağlık eşitsizliklerinin belgelenmesi ve izlenmesi için gerekli güncel verilerin toplanması ve değerlendirilmesi, halk sağlığı uygulamalarının temel basamağıdır (Association of Public Health Nurses, 2015). Gıdaya erişimde kadınların deneyimlerinin anlaşılması; hane halkının gıdaya erişimi, tüketilen besin türü ve gıda yetersiz olduğunda ailenin baş etme yollarını anlamak açısından önemlidir. Tüm bu bilgiler bağlamında araştırmanın amacı, sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınların gıda güvencesizliğine yönelik deneyimlerini incelemektir.

Araştırmanın Soruları

1. Sosyoekonomik düzeyi düşük bölgede yaşayan kadınların hanedeki gıda güvencesizliğine ilişkin deneyimleri nelerdir?
2. Sosyoekonomik düzeyi düşük bölgede yaşayan kadınların hanedeki gıda güvencesizliği ile baş etme yolları nelerdir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi ve Deseni

Araştırma fenomenolojik yöntem kullanılarak nitel tipte tasarlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini bir il merkezinde, sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi dahil etme kriterleri karşılıyan, kartopu örneklem yöntemiyle belirlenmiş kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi; kartopu örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, dahil etme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 11 kadın oluşturmıştır.

Dahil Etme Kriterleri

Araştırmada dahil etme kriterleri; 18 yaşın üstünde olmak, ailesi ile birlikte bir konutta yaşıyor olmak, hanede bakmakla yükümlü olduğu çocuk/çocukların olması ve ile merkezinde sosyoekonomik düzeyi düşük olduğu bilinen mahallelerden birinde ikamet ediyor olmasıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; tanıtıcı bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Tanıtıcı Form

Tanıtıcı formda katılımcıların yaşı, eğitim durumu, medeni durumu, ailede çalışan birey sayısı, aile tipi ve özellikleri sorgulanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada kadınların gıda güvencesizliğine ilişkin deneyimlerini değerlendirmek amacıyla literatürden yararlanılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır (Derose ve ark., 2017; Frongillo ve ark., 2003; Ghattas ve ark., 2018; Khatun ve ark., 2020; Meza ve ark., 2019; Norhasmah ve ark., 2010; Puddephatt ve ark., 2020;). (Tablo 1)

Tablo 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Sorular
1.Günlük hayatınızda nasıl besleniyorsunuz?
2.Sağlıklı ve dengeli beslenmek sizin için ne ifade ediyor? Açıklar mısınız?
3.Kendinizin/ailenizin yemek ihtiyacını karşılarken neler yaşıyorsunuz?
4.Kendinizin/ailenizin yemek ihtiyacını karşılamakta güçlük çektiğinizde neler yapıyorsunuz?
5.Gıda güvencesizliğinin yaşamınızdaki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
6.Bu konuda benim değinmediğim sizin eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Verilerin Toplanması

Veriler 12 Eylül-28 Aralık 2021 tarihleri arasında tanıtıcı bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcılara ulaşmak için kartopu yöntemi kullanılmıştır. İlk katılımcıya araştırmacının yürüttüğü mesleki uygulama saha çalışması sırasında yapılan ev ziyaretleri sırasında ulaşılmıştır. Ardından bu katılımcıdan araştırmacıyı, tanıdığı diğer bireylerin evine götürmesi istenmiş, onlarla da görüşülmüştür. Ayrıca saha uygulaması sırasında aynı mahallede dahil etme kriterlerine uyan ve tesadüfen karşılaşılan bireyler de araştırma kapsamına alınarak görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmede sorular, aynı sırayla yöneltilmiş ve gerekli durumlarda ek açıklamalar yapılmıştır. Görüşmeler veri doygunluğuna ulaşılan kadar devam etmiş ve veri doygunluğuna ulaşıldığında sonlandırılmıştır. Verileri toplamak için ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Katılımcı ses kaydı alınmasına izin vermediğinde ya da ses kaydı alınmasına engel bir durum olduğunda görüşme sırasında bireyin ifadeleri araştırmacı tarafından yazılı olarak alınmıştır. Görüşmelerin, araştırmacı ve katılımcının iletişimlerini rahatlıkla sürdürülmesine dikkat edilmiştir. Görüşmeler katılımcıların yaşadığı evde ya da evlerinin bahçesinde yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 45-50 dakika sürmüştür.

Araştırmacının Öz-Düşünümsel Bilgileri

Araştırmacı halk sağlığı hemşireliği alanında doktorasını tamamlamıştır. Araştırmacı halk sağlığı, kadın sağlığı ve nitel araştırmalarda bilimsel araştırma deneyimine sahiptir. Bununla birlikte araştırmacının halk sağlığı çalışmaları kapsamında yoksul aileler ve gıda güvencesizliğine ilişkin birçok bilimsel çalışması mevcuttur. Araştırmacı, sosyoekonomik düzeyi düşük mahallerde saha stajları nedeniyle konuya ilişkin ilgili birçok gözlem ve deneyime sahiptir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Ses kayıtları, araştırmacı tarafından önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Ham veriler tekrar tekrar okunarak kodlama yoluyla kategorilere ayrılmış, ardından kategoriler arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılarak tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Tema ve alt

temalar, araştırmacı dışında nitel araştırma deneyimine sahip olan üç uzmandan uzman görüşü alınarak değerlendirilmiş, temalar ve alt temalar yeniden değerlendirilerek son hali verilmiştir. Temalar, doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Etik İlkeler

Araştırmaya başlamadan önce Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik kurulundan etik kurul izni (29.07.2021/2021/5/12) alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgiyi ve katılımlarını onayladıklarına dair onamları alınmıştır. Katılımcıların isimleri gizli tutulmuş olup katılımcı numarası verilmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamında 11 katılımcı ile görüşülmüştür. Katılımcıların yaşı 28-32 arasında değişmekte olup bir tanesi 53 yaşındadır. Görüşülen kadınların biri ilkokul mezunu olup diğerlerinin okuma yazması yoktur. Kadınların tümü ev kadınıdır. Hanelerin birinde görüşülen kadının oğlu çalışmakta olup diğer hanelerde çalışan kimse yoktur. Kadınların ikisi apartman dairesinde geri kalanı da tek katlı müstakil evde oturduğunu, kadınların tümü evinin kira olduğunu bildirmiştir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde katılımcıların ifadelerinden iki ana tema ve altı alt tema oluşturulmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Görüşmelerden Çıkan Temalar

Temalar	Alt Temalar
Yoksulluk	Yetersiz Gıda Muhtaçlık Çaresizlik
Mücadele	Bölüştürme ve Özveri Çocuk Oyalama Akraba Desteği

Tema 1. Yoksulluk

Katılımcıların gıdaya erişimin önündeki engelleri yoksullukla ilgili etmenler üzerinden açıklamışlar ve bu ifadeler; yetersiz gıda, muhtaçlık, çaresizlik alt temaları ile ilişkilendirilmiştir.

1.1. Yetersiz Gıda: Yapılan görüşmelerde kadınların hanelerinde yeterli gıda olmadığı ve aç kalmamak için ailedeki bireyleri özellikle basit hamur işleri ile doyurmaya çalıştıkları belirlenmiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Genelde hep ekmek... Çocuklar ekmeğe pek düşerler.” Katılımcı 2 (28 yaşında, iki çocuk annesi)

“Kek mek poğaça moğaça yerler, hamurışını kendim yaparım.” Katılımcı 4 (31 yaşında, 5 çocuk annesi)

“Un altyok, mayalyok, Boztepe çöreği derler, tandır evimiz var, pişiriyok... Yemek yoksa ekmek aşı pişiriyok. Ekmeği kaynatıyok. Somunnan değil somun alamıyok. Tandır evinde yufka yapıyok. Yufka ekmeği suda kaynatıyok mama gibi oluyor.” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

“En çok makarna, patates bulgur pişiriyom. Allah ne verdiyse...” Katılımcı 6 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

1.2. Muhtaçlık: Yapılan görüşmelerde katılımcılar, gıdaya erişimle ilgili karşılaştıkları engelleri gıdanın ya da paranın yokluğu ile açıklamışlardır. Ayrıca evde yeterince gıda olmadığında kadınların kısa süreliğine çalıştığı, dilendiği ya da yardım toplayarak gıda temin etmeye çalıştığı belirlenmiştir. Bu ifadeler kadınların muhtaç durumda olduklarını göstermiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“... marketlerin önüne gidiyom... verir misiniz diyom, bazen şeylerin ... başına ekmek asıyorlar, marketler sebze atıyor, onları alıyom. Marketler atarsa iyisi varsa diye seğiyom, yıkezyom. Bazen atıyorlar, abla şunu götür diyorlar alıyom. Biri tavuk verdi, al bunu besle dedi, bakıyoz yumurtasını yiyoz.” Katılımcı 1 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

“Çocuğumla birlikte merdiven temizliğine gidiyom, kitap satmaya gidiyom...” Katılımcı 2 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

“Devlet fiş veriyor, onunla ekmek alıyoruz idare ediyoruz.” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

“Ne bulursam abla, bazen çorba makarna da olmuyor evde. Birine makarna aldırıyor. Yokluktan..” Katılımcı 1 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

“(bebeğe) mama bulamazsam süte az bi şey su koyuyom çocuğa veriyom.” Katılımcı 6 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

“Biç market ney bilmek. Hiç markete gitmem, para ancak kiraya yetiyor.” Katılımcı 7 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

Öte yandan gelini, oğlu ve torunları ile yaşayan bir katılımcı, evdeki gıdanın yetmeyişi evdeki çocuk sayısının fazla olması ile açıklamıştır:

“Çok çocuk var, bakmak zor, beş tane çocuk. Gelin süt koruyor dedi ama yine de (gebe) kaldı...” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

1.3. Çaresizlik: Yapılan görüşmelerde katılımcılar gıdaya erişimle ilgili herhangi bir sorunla karşılaştıklarında çaresiz hissettiklerini bildirmiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Oğlan beş gün çalışıyor bir torba un alabiliyor...karnımız doymuyor inancın olsun.” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

“Napak... Yaradana şükrediyoruz, yaşayıp gidiyoruz işte. Olsun napak allah ne verdiyse.” Katılımcı 6 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

“Ben de çekecem napayım mecburum çocuklarım biyiyene kadar çekerim.” Katılımcı 7 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

Katılımcıların çoğu, gıda almak için borçlandığını ve gıda pahalılığının gıdaya erişimlerini etkilediğini ifade etmiş olup bu durumun onlara çaresiz hissettirdiği saptanmıştır.

“Kocamın maaşı borca gidiyor, borç olmasa iyiydi, kalan da anca kiraya yetiyor.” Katılımcı 7 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

“5 senedir kaynanamın yanındaydım, eşim o zaman çalışmıyordu, borç alıyordum, param olmuyordu. O zamanlar zordu.” Katılımcı 2 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

“Fiyatlar çok zorlaştı. İnan un bulamıyok, yağ bulamıyok, yağ yağ yağ... Alamıyok. İç yağ alıyorum. Marketçilerde var ya deri satıyor, tavuk derisi yağlı. O ucuz oluyor, onu alıyorum eritiyorum, onunla yemek yapıyorum. Ayçiçek yağ alamam, çok pahalı.” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

“Pazara gidemem, artanları toplarım, pazara gitmek için insanın cebinde parası olacak, neyle gideyim.” Katılımcı 1 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

Tema 2. Mücadele

Çalışmada kadınların gıda güvencesizliği nedeniyle sınırlı besin kaynaklarını aile üyeleri bölüştürerek, gıdanın yetmediği zamanlarda özellikle çocukları oyalayarak ve yine evde yeterli besin olmadığı durumlarda akrabalarından destek alarak gıda güvencesizliği ile mücadele etmeye çalıştıkları görülmüştür. Bu tema; bölüştürme ve özveri, çocuk oyalama, akraba desteği alt temaları ile ilişkilendirilmiştir.

2.1. Bölüştürme ve Özveri: Yapılan görüşmelerde katılımcılar evde yeterince gıda olmadığı gıdayı çocuklar arasında paylaştığını ya da kendisi yemekten kaçındığını bildirmiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“...önce onları (çocukları) doyururum sonra ben yerim. Yumurtayı ikiye bölerim ikisine paylaştırırım.” Katılımcı 7 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

“Azsa (yemek), kalan neyse ne varsa ben onu yiyom.” Katılımcı 2 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

“Ben hiç yemem, hiç... Ben iştahsızım.” Katılımcı 4 (31 yaşında, 5 çocuk annesi)

2.2. Çocuk Oyalama: Yapılan görüşmelerde katılımcılar çocuklar evde olmayan bir gıdayı istediğinde onları oyaladıklarını ve geçitirdiklerini ifade etmiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Yetmediği oluyor... Bir şeyle aldatıyoz çocukları, bir yumurta kırıyor” Katılımcı 5 (53 yaşında, 5 torunu var)

“Kızım elma ister, baban maaş alınca alırız derim unuttururum. Maaş zamanı yine sorar, anne elma olsa yesek elma var mı der, kızım unutmusuz almayı derim, bir dabakine derim oyalarım.” Katılımcı 7 (28 yaşında, 2 çocuk annesi)

2.3. Akraba Desteği: Yapılan görüşmelerde akraba ile birlikte yemek ya da çocukların bakımında akraba desteğinin alınmasının gıdaya erişimde bir başa çıkma yöntemi olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin bazı katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Ablam (görümcesinden söz ediyor) bazen biže yapıyor (yemek), olursa yerik olmazsa yimek. Katılımcı 1 (32 yaşında, 4 çocuk annesi)

“Öteki kızım annemde kalıyor, onu ananesi büyüüttü, o yedirir işirir bakar.” Katılımcı 2 (28 yaşında, iki çocuk annesi)

“Anam ne bileyim vallaha bilmem. Büyük çocuğa dedesigil bakıyor. Oraya gidiyor, bir iki gün kalıyor sonra geliyorlar.” Katılımcı 4 (31 yaşında, 5 çocuk annesi)

Tartışma

Sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınların gıda güvencesizliği ile ilgili deneyimlerinin değerlendirildiği bu çalışmada; katılımcılar gıdaya erişimle ilgili sorunlarını yoksulluk ile ilgili faktörler üzerinden açıklamışlardır. Nitel araştırmaların değerlendirildiği bir derlemede; düşük gelir, işten ayrılma, işsizlik, yoksulluk seviyesinin altında yaşama, annenin ev kadını olması gibi faktörlerin gıda güvencesizliğini derinleştirdiği belirlenmiştir (Bastian ve ark., 2022). Bu çalışmada da benzer şekilde kadınların tamamı ev kadını olup çoğu evde kimse herhangi bir işte çalışmamaktadır.

Araştırma kapsamında görüşülen katılımcılar evde gıda az olduğunda ya da hiç olmadığında evdekileri doyurmak için hamur işi yaptıklarını ve geleneksel türdeki ekmekleri pişirdiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan bir çalışmada yoksul kadınlar; güvenli, besleyici ve sağlıklı gıdaya erişimin zor olduğu bildirilmiştir (Lawlis ve ark., 2018). Gıda güvencesizliği olan gebe kadınlarla yapılan nitel bir çalışmada ise kadınların ucuz, enerji içeriği yüksek ve hızlı hazırlanan gıdaları tercih ettikleri, et ve taze sebze meyve tüketiminin sınırlı olduğu belirlenmiştir (Zinga ve ark., 2022). Yapılan başka bir çalışmada ise bu araştırma ile benzer şekilde gıda güvencesizliği yaşayan ailelerin pahalı ve mikrobesein açasından zengin besinleri tüketmeme, düşük maliyetli geleneksel gıdaları tüketme eğiliminde olduğu belirlenmiştir (Bastian ve ark., 2022).

Araştırma kapsamında görüşülen bireylerin gıdanın yokluğundan söz ettikleri, bunun önündeki engellerden birinin de yetersiz gelir olduğu vurgulanmıştır. Avustralya’da bekar ve yoksul kadınlarla yapılan bir çalışmada gıdaya erişim engelleri; yetersiz gelir, gıda satan yerlerin uzaklığı, besleyici, güvenli ve sağlıklı gıda eksikliği, hizmet sunan kurumlar hakkında bilgi eksikliği olarak sıralanmıştır (Lawlis ve ark., 2018). Mozambik’te yapılan bir çalışmada ise gıda güvencesizliğinin nedenleri; işsizlik, yetersiz gelir, güvencesiz iş, geğici çalışma, yüksek gıda fiyatları, hane halkı büyüklüğu ve bakıma muhtaç birey varlığı, düşük eğitim düzeyi, gebelik olarak sıralanmıştır (Militao ve ark., 2022). Benzer şekilde bu araştırmada da katılımcılardan biri gıdanın yetmediğini ifade ederken evde fazla sayıda çocuk olmasından ve istenmeyen gebelikten söz etmiştir. Yapılan başka bir çalışmada da gıda güvencesizliği olan kadınlarda istenmeyen çocuk doğurma, kalabalık hane halkı ve evde çok sayıda çocuk olmasının, gıda güvencesizliği ile ilişkili faktörlerden biri olduğu bildirilmiştir (Bastian ve ark., 2022).

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların gıda güvencesizliği ile mücadele etmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Bir katılımcı pazar ya da marketlerden artan artıkları topladığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Avustralya’da yaşayan Libyalı göçmenlerde yapılan bir çalışmada bireylerin artık sebze ve meyveleri bunlara daha az para vererek daha ucuza satın aldığı ve bunları evde bekletmeden tükettiğini bildirdiği belirlenmiştir (Mansour ve ark., 2021). Bunun dışında bazı katılımcılar, gıda güvencesizliği ile mücadele etmek için kısa süreli işlerde çalıştığını ya da sosyal yardım aldığını ifade etmiştir. Yapılan bir çalışmada benzer şekilde kadınların gıda alışverişi için bulduğu çözümler; indirimleri takip etmek, dini günlerde alışveriş yapmak, indirim kataloglarını takip etmek olarak sıralanmaktadır (Lawlis ve ark., 2018).

Araştırma kapsamında gıda güvencesizliğinin çaresizlik hissine yol açtığı görülmüştür. Bazı katılımcılar, borçlu olmalarının haneye giren geliri azalttığını ve gıdaya yeterince pay ayıramadıklarını ifade etmiştir. Borçlu olmak ya da geçinmek için borç almak zorunda kalmak kadınlara çaresiz hissettiren bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Yapılan bir çalışmada, bu çalışma ile benzer şekilde kadınların, gıda güvencesizliği ile bař etmek için borç aldığı belirlenmiştir (Bastian ve ark., 2022). Gıda fiyatlarındaki artış ve pahalılık, araştırma kapsamında görüşülen kadınların çaresiz hissetmelerine yol ačan bir diğer unsur olarak görülmüştür. Katılımcılardan bazıları gıda fiyatlarının artışı ve pahalılıktan söz etmiş ve bunun karşısında mücadele etmekte zorlandıklarını bildirmiştir.

İran'da yapılan bir çalışmada da katılımcıların çoğu, sağlıklı gıdaların çok pahalı olduğunu, gıda fiyatlarındaki artışın sağlıklı gıdaya erişimi engellediğini ifade etmiştir (Farahmand ve ark., 2012). ABD'de yaşayan Somalililerde yapılan bir çalışmaya göre ise katılımcılar, sağlıklı gıdaların her yerde bulunabildiğini ancak pahalı olduğunu bildirmişlerdir (Wool ve ark., 2021). Afrikalı Amerikan kadınların gıda güvencesizliğine ilişkin deneyimlerinin değerlendirildiği başka bir çalışmada ise katılımcılar, yeterince parası olmadığı için marketten gıda alamadığını ifade ettiği bildirilmiştir (Chilton & Booth, 2007). Bu çalışmada da benzer şekilde birkaç katılımcı, yeterli parası olmadığı için markete/pazara gidemediğini vurgulamıştır.

Araştırma kapsamında görüşülen katılımcılar, gıda güvencesizliği ile çeşitli yollarla baş etmektedirler. Görüşülen katılımcıların çoğu daha ucuz olan ürünleri tercih ettiğini ve sıklıkla ekmek, makarna gibi unlu gıdaları pişirdiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde gıda güvencesizliği ile yaşayan Mozambiklilerde yapılan bir çalışmada bireylerin başa çıkma stratejileri; mümkün olduğunda yemek pişirme, öğün atlama, arkadaş ya da akrabalarından borç alma, kalitesiz ve güvenli olmayan gıdaları tüketme, ek iş yapma, hep aynı besinleri ve besleyici değeri düşük besinleri tüketme şeklinde sıralanmıştır (Militao ve ark., 2022). Araştırmada katılımcıların bazıları gıda az olduğunda yiyeceği çocukları arasında paylaştığını; çocuklar evde olmayan bir yiyeceği istediğinde de durumu geçiştirdiğini ya da onları başka yiyeceklerle oyaladıklarını ifade etmişlerdir. Birkaç katılımcı da evde yiyecek az olduğunda kendisi yemediğini, ya da kalırsa yediğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Avustralya'da yapılan bir çalışmada çocuklarının yemesi için annelerin öğün atladığı belirlenmiştir (Lawlis ve ark., 2018). Avrupa'da kadınların beslenme ve iyilik hali ile ilgili olarak yapılan bir nitel çalışmada ise kadınların kendi beslenme ihtiyacını karşılamadığı ve özveride bulunduğu, bu durumun kadınlarda fizyolojik ve psikolojik sağlık sorunlarına yol açtığı bildirilmiştir (Bell ve ark., 2022). Gıda güvencesizliği olan gebe kadınlarla yapılan bir nitel çalışmada ise katılımcılar gıda yetersiz olduğunda diğer aile üyelerine öncelik verdiğini ya da yemeği bölüştürdüğünü ifade etmiştir (Zinga ve ark., 2022). Gebe ve 0-6 yaş arası çocuğu olan kadınlarla yapılan araştırmaların derlendiği başka bir çalışmada ise kadınların öğün atlama, yatağa aç girme, gün içinde öğün sayısını azaltma, elinde olduğunda pişirme, en ucuz gıdayı arama yoluyla gıda güvencesizliği ile mücadele ettiği belirlenmiştir (Bastian ve ark., 2022). Gıda güvencesizliği ile mücadele etme yöntemlerinden biri de akrabalarla bir araya gelme ve birlikte yemek yemektir. Bu çalışmada çok çocuklu olan ya da küçük yaşta çocukların bulunduğu hanelerde yaşayan kadınların bazıları çocukların akrabalar tarafından bakıldığını, doyurulduğunu, bazen tüm aile, akrabalarla birlikte yemek yediklerini ifade etmiştir. Bu bulgu ile benzer şekilde ABD'de, yapılan bir çalışmaya göre ebeveynlerin gıda güvencesizliği ile başa çıkma yolları arasında arkadaş ve aile desteği yer almaktadır (Leung ve ark., 2022). Yapılan başka bir çalışmada da kadınların, gıda güvencesizliği ile baş etmek için akrabalarıyla haberleştiği ve onlarla birlikte yediği belirlenmiştir (Bastian ve ark., 2022).

Sonuç

Araştırmanın sonucunda; görüşülen kadınların gıda güvencesizliğini yoksullukla ilgili olarak gıdanın az olması ya da hiç olmaması, muhtaçlık ve çaresizlik gibi faktörler ile açıkladıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra kadınların gıda güvencesizliği ile mücadele etmeye çalıştıkları, bunun için eldeki gıda ile yetinmeye gayret ettikleri, çocuklarının isteklerini geçiştirdikleri ve akrabalarla yardımlaştukları belirlenmiştir. Sosyoekonomik düzeyi düşük bir bölgede yaşayan kadınların gıda güvencesizliğine ilişkin deneyimlerinin literatürle büyük ölçüde uyumlu olduğu, dünyanın birçok yerinde yapılan çalışmalarda gıda güvencesizliğinin benzer şekilde algılandığı ve kadınların bu sorunla çoğunlukla aynı yol ve yöntemleri kullanarak mücadele ettikleri belirlenmiştir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda; bu araştırma örneklemini ile benzer özellik gösteren nüfus gruplarında nitel araştırmaların yapılması, ayrıca gıda güvencesizliğinin sonuçlarını ölçen ve değerlendiren kesitsel ya da ileriye dönük nicel çalışmaların planlanması önerilir.

Kaynakça

Association of Public Health Nurses. (2015). *The public health nurse's role in achieving health equity: eliminating inequalities in health.*
https://www.health.state.mn.us/communities/practice/resources/equitylibrary/docs/2015_APHN-The-Public-Health-Nurse-s-Role-in-Achieving-Health-Equity.pdf

- Bastian, A., Parks, C., Yaroch, A., McKay, F.H., Stern, K., van der Pligt, P., McNaughton, S.A., & Lindberg, R. (2022). Factors associated with food insecurity among pregnant women and caregivers of children aged 0–6 years: A scoping review. *Nutrients*, *14*, 2407. <https://doi.org/10.3390/nu14122407>
- Bell, Z., Scott, S., Visram, S., Rankin, J., Bambra, C., & Heslehurst, N. (2022). Experiences and perceptions of nutritional health and wellbeing amongst food insecure women in Europe: A qualitative meta-ethnography. *Social Science & Medicine* *311*, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.115313>
- Broussard, N.H. (2019). What explains gender differences in food insecurity? *Food Policy*, *83*, 180-194. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2019.01.003>
- Care International. (2020). *Left out and left behind: Ignoring women will prevent us from solving the hunger crisis policy report*. <https://www.care-international.org/files>
- Chilton, M., & Booth, S. (2007). Hunger of the body and hunger of the mind: African American women's perceptions of food insecurity, health and violence. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, *39*, 116-125. <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2006.11.005>
- Derose, K. P., Payán, D. D., Fulcar, M. A., Terrero, S., Acevedo, R., Fariás, H., & Palar, K. (2017). Factors contributing to food insecurity among women living with HIV in the Dominican Republic: A qualitative study. *PLoS one*, *12*(7), e0181568. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181568>
- Diab-El-Harake, M., Kharroubi, S., Zabaneh, J., & Jomaa, L. (2022). Gender-based differentials in food insecurity and wellbeing in Arab countries. *Global Food Security*, *32*, 100609. <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2021.100609>
- Farahmand, M., Tehrani, F.R., Amiri, P., & Azizi, F. (2012). Barriers to healthy nutrition: perceptions and experiences of Iranian women. *BMC Public Health*, *12*, 1064. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-1064>
- Food and Agricultural Organization. (2023). *The sustainable development goals*. <https://www.fao.org/sustainable-development-goals/indicators/212/en>
- Food and Agriculture Organization, International Fund for Agricultural Development, UNICEF, World Food Programme, World Health Organization. (2017). *The state of food insecurity and nutrition in the world. Building resilience for peace and food security*. <https://www.wfp.org/publications/2017-state-food-security-and-nutrition-world-sofi-report>
- Frongillo, E.A., Chowdhury, N., Ekström, E.C., & Naved, R.T. (2003). Understanding the experience of household food insecurity in rural Bangladesh leads to a measure different from that used in other countries. *Journal of Nutrition*, *133*(12), 4158–4162. <https://doi.org/10.1093/jn/133.12.4158>
- Ghattas, H., Sassine, A., Aqeel, M., Hwalla, N., Obeid, O., & Sahyoun, N.R. (2018). Children's experiences of food insecurity in Lebanon: A qualitative study. *Journal of Hunger & Environmental Nutrition*, *13*, 1, 28-39. <https://doi.org/10.1080/19320248.2016.1275997>
- Grimaccia, E., & Naccarato, A. (2022). Food insecurity in Europe: A gender perspective. *Social Indicators Research* *161*, 649–667. <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02387-8>
- Ivers, L.C., & Cullen, K.A. (2011). Food insecurity: Special considerations for women. *The American Journal of Clinical Nutrition*, *94*(6), 1740S–1744S. <https://doi.org/10.3945/ajcn.111.012617>
- Khatun, W., Rasheed, S., Dibley, M.J., & Alam, A. (2020). Understanding maternal dietary behaviour and perceived attributes of foods in the context of food insecurity in rural Bangladesh: A qualitative study. *Journal of Global Health Reports*, *4*, 1-12. <https://doi.org/10.29392/001c.12326>
- Lawlis, T., Devine, A., & Upton, P. (2018). Vulnerable, single and living in poverty: Women's challenges to accessing food in the Australian Capital Territory. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, *42*, 541-546. <https://doi.org/10.1111/1753-6405.12845>

- Leung, C.W., Laraia, B.A., Feiner, C., Solis, K., Stewart, A.L., Adler, N.E., & Epel, E.S. (2022). The psychological distress of food insecurity: A qualitative study of the emotional experiences of parents and their coping strategies. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 122, 10, 1903-1910. <https://doi.org/10.1016/j.jand.2022.05.010>
- Mansour, R., Liamputtong, P., & Arora, A. (2021). Food security among Libyan migrants living in Australia: A qualitative study. *Sustainability*, 13, 13853. <https://doi.org/10.3390/su132413853>
- Maynard, M., Andrade, L., Packull-McCormick, S., Perlman, C.M., Leos-Toro, C., & Kirkpatrick, S.I. (2018). Food insecurity and mental health among females in high-income countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 15, 7, 1424. <https://doi.org/10.3390/ijerph15071424>
- Meza, A., Altman, E., & Martinez, S. (2019). “It’s a feeling that one is not worth food”: A qualitative study exploring the psychosocial experience and academic consequences of food insecurity among college students. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 119(10), 1713-1721. <https://doi.org/10.1016/j.jand.2018.09.006>
- Militao, E.M.A., Salvador, E.M., Silva, J.P., Uthman, O.A., Vinberg, S., & Macassa, G. (2022). Coping strategies for household food insecurity, and perceived health in an urban community in southern Mozambique: A qualitative study. *Sustainability*, 14, 8710. <https://doi.org/10.3390/su14148710>
- Moradi, S., Arghavani, H., Issah, A., Mohammadi, H., & Mirzaei, K. (2018). Food insecurity and anemia risk: A systematic review and meta-analysis. *Public Health Nutrition*, 21(16), 3067-3079. <https://doi.org/10.1017/S1368980018001775>
- Morales, M.E., & Berkowitz, S.A. (2016). The relationship between food insecurity, dietary patterns, and obesity. *Current Nutrition Reports* 5, 54–60. <https://doi.org/10.1007/s13668-016-0153-y>
- Norhasmah, S., Zalilah, M. S., Mohd Nasir, M. T., Kandiah, M., & Asnarulkhadi, A. S. (2010). A qualitative study on coping strategies among women from food insecurity households in Selangor and Negeri Sembilan. *Malaysian Journal of Nutrition*, 16(1), 39-54.
- Puddephatt, J., Keenan, G.S., Fielden, A., Reaves, D.L., Halford, J., & Hardman, C. (2020). ‘Eating to survive’: A qualitative analysis of factors influencing food choice and eating behaviour in a food-insecure population. *Appetite*, 147, 104547. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2019.104547>
- United Nations. (2022). *The sustainable development goals report 2022*. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>
- Wool, J.L., Walkinshaw, L.P., Spigner, C., Thayer, E.K., & Jones-Smith, J.C. (2021). A qualitative study of living in a healthy food priority area in One Seattle, WA, Neighborhood. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18(22), 12251. <https://doi.org/10.3390/ijerph182212251>
- Zinga, J., McKay, F.H., Lindberg, R., & van der Pligt, P. (2022). Experiences of food-insecure pregnant women and factors influencing their food choices. *Maternal and Child Health Journal*, 26, 1434–1441. <https://doi.org/10.1007/s10995-022-03440-3>

EXTENDED SUMMARY

Food insecurity is defined as the inability to access necessary and sufficient food for a healthy life. All over the world, women are more prone to food insecurity than men. Women play a variety of roles within the family in purchasing, storing, preparing, and preserving food. The aim of this study is to examine the experiences of women living in a low socioeconomic level regarding food insecurity. The study was designed in phenomenological qualitative type. The population of the research consists of women living in a region with a low socioeconomic level. The sample of the study consisted of 11 women who met the inclusion criteria. The snowball method was used to reach the participants. The first participant was reached during the home visits made during the professional practice fieldwork carried out by the researcher. Then, this participant was asked to take the researcher to the home of other individuals he knew, and they were also interviewed. In addition, individuals who met the inclusion criteria in the same neighborhood and were met by chance during the field practice were also included in the research and interviews were conducted. During the interview, the questions were asked in the same order and additional explanations were made when necessary. Interviews continued until data saturation was reached and terminated when data saturation was reached. A voice recorder was used to collect the data. When the individual does not allow voice recording or there is a situation that prevents voice recording, the individual's statements were taken in writing by the researcher. The interviews were conducted on the street where the participants lived or in an open area such as the garden of their house. The interviews lasted an average of 45-50 minutes. The inclusion criteria were being over 18 years old, living in a residence with family, living in a household with children and living in a neighborhood with a low socioeconomic level in the center. The data was collected between 12 September and 28 December 2021, with an introductory information form and a semi-structured interview form. The introductory form included sociodemographic variables. The semi-structured interview form included the questions following that: How do you eat in your daily life?, What does a healthy and balanced diet mean to you? Can you explain?, What do you experience while meeting your/your family's food needs?, What do you do when you have difficulty meeting your/your family's food needs?, What do you think about the effects of food insecurity in your life?, Is there anything else you would like to add that I haven't mentioned? The data were analyzed by content analysis. The data were first written in a computer environment by the researcher. The raw data were read repeatedly and categorized by coding, and then themes and sub-themes were created by revealing the relationships between the categories. The themes and sub-themes were evaluated by taking expert opinion from three experts who had qualitative research experience other than the researcher, and were finalized by re-evaluating between the themes and sub-themes. Themes are supported by direct quotes. Before starting the research, ethics committee approval (29.07.2021/2021/5/12) was obtained from the Social and Human Sciences Ethics Committee of Kırşehir Ahi Evran University. The age of the participants ranged from 28 to 32, one of whom was 53 years old. One of the women interviewed is a primary school graduate and the others are illiterate. All women are housewives. The son of the woman interviewed in one of the households is working, and there is no one working in the other households. Two of the women stated that they lived in an apartment and the rest in a single-storey detached house, and all of the women reported that the house was rented. In this study, two main themes and six sub themes emerged. Two main themes as Poverty and Struggle, and six sub-themes as Insufficient Food, Neediness, Desperation; Allocation and Unselfishness, Distract the Child, and Relative Support were formed. In the interviews, it was determined that the women did not have enough food in their households and that they made simple pastries in order not to starve. In addition, the participants explained the barriers they encountered in accessing food with the absence of food or money. Participants reported that they felt helpless when faced with any problems related to access to food. In addition, it has been determined that being indebted and the cost of food affect women's access to food, and this is a factor that increases desperation. It has been determined that women distribute limited food resources to family members in order to combat food insecurity, distract the children when food is not enough, and receive support from their relatives when there is not enough food at home. As a result of the study; women explained food insecurity with poverty, neediness and helplessness. Also it was determined that they sought ways to struggle with food insecurity. In line with the results of the study; it is recommended to conduct similar qualitative studies in other provinces/regions with low socioeconomic status, and to plan cross-sectional or prospective quantitative studies that measure and evaluate the consequences of food insecurity in population groups with food insecurity or living in low socioeconomic levels.